

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece
izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children
at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

SURADNJA S RODITELJIMA U PREVENCIJI NEPOVOLJNIH RAZVOJNIH ISHODA DJECE

dr. sc. Monika Pažur

Stručni skup „Kvalitetan rani i predškolski odgoj i obrazovanje:
Ključan čimbenik prevencije nepovoljnih razvojnih ishoda djece“, 12. veljače 2022.

SADRŽAJ

- Izazovi suvremenog roditeljstva
- Percepcija odgojitelja o roditeljskim ponašanjima
- Roditeljska ponašanja sa djecom
- Suradnja ustanove RPOO i roditelja
- Zaključne misli

IZAZOVI SUVREMENOG RODITELJSTVA

- Položaj i uloga djeteta u obitelji značajno se mijenjaju kroz povijest, što uzrokuje i promjenu u odgovornostima i zadacima roditelja (Maleš, 2003)
- Konvencija UN-a o pravima djeteta (1989) u kojoj je djetetu priznat status nositelja ili subjekta prava donosi pojam roditeljstva u najboljem interesu djeteta.
- Vijeće Europe Preporukom 19 (2006) uvodi pojam *pozitivnog roditeljstva* kojim se roditeljsko ponašanje temelji na najboljem interesu djeteta što podrazumijeva njegujuće, nenasilno i osnažujuće uvažavanje i usmjeravanje djeteta, uz postavljanje granica radi omogućavanja njegovog potpunog razvoja.

IZAZOVI SUVREMENOG RODITELJSTVA

- Roditeljstvom u *najboljem interesu djeteta* smatra se roditeljstvo koje omogućuje ostvarivanje svih djetetovih prava te potiče djetetov optimalan kognitivni, emocionalni i tjelesni razvoj u sigurnom okruženju (Pažur & Drvodelić, 2022).
- Najvažnijim za kvalitetan razvoj djeteta smatraju se upravo roditeljska ponašanja, odnosno drugim riječima „*ono što roditelji rade je mnogo važnije od toga tko roditelji jesu*“ (Paterson, 2011).
- Odnosi koji se razvijaju između roditelja i djeteta predškolske dobi imaju temeljan utjecaj na ono što slijedi te djeca mogu razviti svoje prirodne potencijale samo u interakciji s odraslim osobama koji primjerenom odgovaraju na njihove potrebe (Richter, 2004).

UZORAK (N=3500)

77.6% majki

5.4% očeva

16.5 % oba roditelja
zajedno

51.4% dječaka

48.6% djevojčica

PERCEPCIJA ODGOJITELJA O RODITELJIMA

MAJKA...	M
Primjerenost brine o zdravlju i sigurnosti djeteta.	4.80
Pokazuje zadovoljstvo kad pozdravlja dijete.	4.77
Pokazuje interes za interakciju s djetetom za vrijeme susreta.	4.71
Suraduje s djelatnicima u ustanovi RIPOO.	4.64
Uvažava djetetove želje i potrebe.	4.61

PERCEPCIJA ODGOJITELJA O RODITELJIMA

OTAC...	M
Pokazuje zadovoljstvo kad pozdravlja dijete.	4.26
Primjereno brine o zdravlju i sigurnosti djeteta.	4.18
Pokazuje interes za interakciju s djetetom za vrijeme susreta.	4.17
Uvažava djetetove želje i potrebe.	4.05
Potiče djetetovu samostalnost u obavljanju razvojno primjerenih aktivnosti.	4.01

PERCEPCIJA ODGOJITELJA O RODITELJIMA

MAJKA...

M

Primjereno brine o zdravlju i sigurnosti djeteta. 4.80

Pokazuje zadovoljstvo kad pozdravlja dijete. 4.77

Pokazuje interes za interakciju s djetetom za vrijeme susreta. 4.71

Suraduje s djelatnicima u ustanovi RIPOO. 4.64

Uvažava djetetove želje i potrebe. 4.61

OTAC...

M

Pokazuje zadovoljstvo kad pozdravlja dijete. 4.26

Primjereno brine o zdravlju i sigurnosti djeteta. 4.18

Pokazuje interes za interakciju s djetetom za vrijeme susreta. 4.17

Uvažava djetetove želje i potrebe. 4.05

Potiče djetetovu samostalnost u obavljanju razvojno primjerenih aktivnosti. 4.01

PERCEPCIJA ODGOJITELJA O RODITELJIMA

MAJKA...	M
Postavlja jasne granice dozvoljenog i nedozvoljenog ponašanja djeteta.	4.15
Poštuje dogovore s djetetom.	4.24
Podržava djetetove umjetničke, tehničke sportske i druge interese.	4.24
Odgoj temelji na razvojno primjerenim očekivanjima od djeteta.	4.25
Omogućuje djetetu razvojno poticajna iskustva.	4.40

PERCEPCIJA ODGOJITELJA O RODITELJIMA

OTAC...	M
Koristi primjerene metode poticanja poželjnih, odnosno uklanjanja nepoželjnih ponašanja.	3.44
Postavlja jasne granice dozvoljenog i nedozvoljenog ponašanja djeteta.	3.56
Odgoj temelji na razvojno primjerenim očekivanjima od djeteta.	3.63
Poštuje dogovore s djetetom.	3.65
Podržava djetetove umjetničke, tehničke sportske i druge interese.	3.72

PERCEPCIJA ODGOJITELJA O RODITELJIMA

MAJKA...

M

Postavlja jasne granice
dozvoljenog i nedozvoljenog
ponašanja djeteta. **4.15**

Poštuje dogovore s djetetom. **4.24**

Podržava djetetove umjetničke,
tehničke sportske i druge
interese. **4.24**

Odgoj temelji na razvojno
primjerenim očekivanjima od
djeteta. **4.25**

Omogućuje djetetu razvojno
poticajna iskustva. **4.40**

OTAC...

M

Koristi primjerene metode
poticanja poželjnih, odnosno
uklanjanja nepoželjnih ponašanja. **3.44**

Postavlja jasne granice
dozvoljenog i nedozvoljenog
ponašanja djeteta. **3.56**

Odgoj temelji na razvojno
primjerenim očekivanjima od
djeteta. **3.63**

Poštuje dogovore s djetetom. **3.65**

Podržava djetetove umjetničke,
tehničke sportske i druge interese. **3.72**

PERCEPCIJA ODGOJITELJA O RODITELJIMA

Majka potiče djetetovu samostalnost u obavljanju razvojno primjerenih aktivnosti (npr. odijevanju)	dječak	4,50
	djevojčica	4,70
Majka uvažava mišljenje djeteta u skladu s njegovom dobi i zrelošću	dječak	4,38
	djevojčica	4,57
Majka odgoj temelji na razvojno primjerenim očekivanjima od djeteta	dječak	4,12
	djevojčica	4,39
Majka primjereno potiče razvoj samostalnosti djeteta	dječak	4,39
	djevojčica	4,63
Majka postavlja jasne granice dozvoljenog i nedozvoljenog ponašanja djeteta	dječak	4,04
	djevojčica	4,27
Majka surađuje s odgojno-obrazovnim djelatnicima u ustanovi RIPOO	dječak	4,59
	djevojčica	4,70

PERCEPCIJA ODGOJITELJA O RODITELJIMA

Otac pokazuje zadovoljstvo kad pozdravlja dijete	dječak	4,20
	djevojčica	4,32
Otac uvažava djetetove želje i potrebe	dječak	3,96
	djevojčica	4,14
Otac primjereno umiruje dijete, ako je ono uznemireno	dječak	3,73
	djevojčica	3,93
Otac primjereno potiče razvoj samostalnosti djeteta	dječak	3,76
	djevojčica	3,99
Otac postavlja jasne granice dozvoljenog i nedozvoljenog ponašanja djeteta	dječak	3,46
	djevojčica	3,68
Otac koristi primjerene metode poticanja poželjnih, odnosno uklanjanja nepoželjnih ponašanja djeteta	dječak	3,34
	djevojčica	3,55
Otac surađuje s odgojno-obrazovnim djelatnicima u ustanovi RIPOO	dječak	3,91
	djevojčica	4,00

RODITELJSKA PONAŠANJA S DJECOM

Roditelj i dijete:	niti jednom	jednom	nekoliko puta tjedno	svaki dan	nekoliko puta dnevno	M
Igraju društvenu igru	4,7%	28,9%	50,7%	13,0%	2,8%	2,80
Čitaju slikovnicu ili priču	2,9%	16,8%	41,5%	34,1%	4,7%	3,21
Igraju igru pomoću ICT tehnologije	34,4%	23,2%	28,9%	11,8%	1,6%	2,23
Gledaju animirani film	3,7%	29,1%	40,9%	23,2%	3,1%	2,93
Idu u park ili šetnju	0,1%	5,7%	35,4%	48,0%	10,8%	3,64
Slušaju glazbu	1,6%	8,0%	28,8%	46,5%	15,1%	3,66
Pjevaju, plešu, recitiraju	3,0%	15,5%	38,3%	31,2%	12,0%	3,34

RODITELJSKA PONAŠANJA S DJECOM: RAZLIKE U ODNOSU NA SPOL DJETETA I RODITELJA

Češće sa djevojčicama:
čitanje priča, slušanje glazbe,
pjevanje i plesanje

Češće sa dječacima: igranje
igara pomoću ICT tehnologije

Češće rade majke: slušanje
glazbe, pjevanje, plesanje,
recitiranje

Češće rade očevi: ICT
tehnologije, gledanje
animiranog filma

RODITELJSKA PONAŠANJA S DJECOM: NAJČEŠĆA

	niti jednom	jednom	nekoliko puta tjedno	svaki dan	nekoliko puta dnevno	M
Ostvaruje blizak fizički kontakt s djetetom	0,3%	0,4%	1,8%	17,2%	80,3%	4,77
Pohvaljuje dijete	0,3%	0,5%	9,8%	50,0%	39,4%	4,28
Odvaja vrijeme za razgovor s djetetom	0,4%	1,3%	8,8%	67,7%	21,7%	4,09
Potiče dijete da samo riješi neki problem ili zadatak	0,8%	4,0%	23,0%	53,5%	18,7%	3,85
Pruža djetetu utjehu	0,5%	8,3%	25,0%	45,3%	20,9%	3,78
Prilikom planiranja djetetovih aktivnosti uvažava djetetovo mišljenje	0,4%	4,3%	29,1%	51,0%	15,2%	3,76

RODITELJSKA PONAŠANJA S DJECOM: NAJČEŠĆA

	niti jednom	jednom	nekoliko puta tjedno	svaki dan	nekoliko puta dnevno	M
Uspoređuje dijete s drugom djecom	71,3%	22,3%	5,4%	0,7%	0,2%	1,36
Kaže djetetu da se ne uključuje u raspravu jer je to tema za odrasle	52,7%	27,9%	13,9%	4,2%	1,3%	1,74
Kažnjava dijete	41,2%	42,2%	14,2%	2,0%	0,4%	1,78
Koristi pitanje: „Zašto se ponašaš kao mala beba?“	48,3%	31,4%	14,8%	4,2%	1,3%	1,79
Govori djetetu da prestane plakati	40,7%	36,6%	18,3%	3,6%	0,9%	1,87
Pošalje dijete da samostalno razmišlja o svom ponašanju	39,3%	37,3%	18,5%	4,2%	0,8%	1,90

RODITELJSKA PONAŠANJA S DJECOM: RAZLIKE U ODNOSU NA SPOL DJETETA

Češće sa djevojčicama:
govore da prestanu plakati

Češće sa dječacima:
zabrana, upozoravanje na
posljedice ponašanja,
kažnjavanje, inzistiranje da
ispune neki zahtjev,
naredba, izbjegavanje
neželjenog ponašanja,
provjera je li dijete dobro
razumjelo, razumijevanje
razloga burnih
emocionalnih reakcija

RODITELJSKA PONAŠANJA S DJECOM: RAZLIKE U ODNOSU NA SPOL RODITELJA

Češće rade očevi: inzistira da dijete ispuni neki zahtjev, uspoređuje djecu s drugom djecom, koristi pitanje: „Zašto se ponašaš kao mala beba?“

Češće rade majke: tješe djecu, upozoravaju djecu na posljedice ponašanja, odvajaju vrijeme za razgovor s djetetom, pohvaljuju djecu, dogovara pravila u suradnji s djetetom, provjerava je li ju dijete dobro razumjelo, pokušava razumjeti burne emocionalne reakcije djeteta, ostvaruje bliski fizički kontakt

SURADNJA USTANOVE RPOO I RODITELJA: ŠTO KAŽU ODGOJITELJI?

- 94.1% roditelja surađuje s ustanovom RPOO redovito, 5.4% prilično neredovito
- 64.4% roditelja u potpunosti, njih 31.3% uglavnom, a 3.7% djelomično podržava odgojno-obrazovno djelovanje odgojitelja usmjereno prema djetetu

SURADNJA USTANOVE RPOO I RODITELJA: ŠTO KAŽU RODITELJI?

	Ne-zadovoljan	Djelomično zadovoljan	Zadovoljan	M
Odnos prema njima i skrb o djetetu	0,3%	2,5%	97,2%	4,68
Mogućnosti suradnje s odgojiteljima na individualnim konzultacijama	1,7%	5,0%	93,3%	4,65
Teme koje se predstavljaju na roditeljskim sastancima	4,6%	10,6%	84,8%	4,31
Organizacija i učestalost roditeljskih sastanaka	9,4%	18,0%	72,7%	4,03
Prostorni i materijalni uvjeti u DV-u	4,7%	15,4%	79,9%	4,23
Odgojno-obrazovni sadržaji koji se nude djetetu	1,5%	8,5%	90,0%	4,51
Uključenost u planiranje rada s Vašim djetetom	7,6%	16,7%	75,7%	4,07
Mogućnosti suradnje sa stručnim timom DV-a	5%	13,4%	81,6%	4,29

ZAKLJUČNE MISLI

- Roditelji uključeni u ovo istraživanje prijavljuju kako češće primjenjuju roditeljska ponašanja koja su teorijski utemeljena kao ona „pozitivna“, te više od polovice roditelja djece predškolske dobi svaki dan ili čak i više puta dnevno pohvaljuje dijete, potiče ga da samo riješi neki problem ili zadatak, podržava dječju inicijativu i objašnjava mu razloge vlastitih zahtjeva.
- Nešto više od trećine roditelja navodi kako svakodnevno ili nekoliko puta tjedno iskazuju nepodržavajuća ponašanja, odnosno inzistiraju da dijete ispuni neki zahtjev, brane djetetu da se bavi određenom aktivnošću ili čine nešto umjesto djeteta što je ono sposobno učiniti samo.

ZAKLJUČNE MISLI

- Rezultati istraživanja ukazuju na određene razlike u roditeljskim ponašanjima u odnosu na spol djeteta. Tako roditelji statistički značajno češće primjenjuju *nepodržavajuća* ponašanja s dječacima, specifičnije, dječacima češće nešto brane ili ih kažnjavaju. Istovremeno, roditelji statistički značajno češće sa djevojčica provode aktivnosti koje potiču njihov kognitivni i socio-emocionalni razvoj kao što su čitanje slikovnica ili priča te pjevanje, plesanje i recitiranje.
- Primijećeno je kako određena ponašanja podržavajućeg roditeljstva, kao što je pružanje utjehe, ostvarivanje bliskog fizičkog kontakta, razgovaranje o problemima i slično češće rade majke nego očevi.

ZAKLJUČNE MISLI

Važno je da SVI roditelji:

- razvijaju s djecom blisku obiteljsku sinergiju u kojoj razgovaraju o svojim mislima i osjećajima te na taj način rješavaju potencijalne sukobe (Juul & Jensen, 2010);
- omogućavaju djetetu da razvija samostalnost te ga potiču da samostalno riješi probleme (Fuller, 2008);
- poštuju djetetovu autonomiju te potiču dijete od najranije dobi da se izgrađuje i ojačava (Grolnick, 2003);
- Njeguju podržavajuća/pozitivna ponašanja, a minimalno koriste nepodržavajuća
- kvalitetno provode slobodno vrijeme s djecom.

„Ono što roditelji rade je mnogo važnije od toga tko roditelji jesu”!

Kvaliteta roditeljske skrbi za djecu ključ je uspješnog društva...